

УДК 378

Тименко Володимир, Тропіна Ірина

ЕТНОДИЗАЙН В КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНОГО СИНТЕЗУ

У статті сформульовано теоретичні засади етнічного проектування у професійній підготовці фахівців дизайну і мистецтвознавства. Запропоновано розглядати декоративно-прикладне мистецтво і дизайн як субдисципліни інтегрованого курсу «Етнودизайн». Обґрунтовано необхідність фахової підготовки дизайнерів і мистецтвознавців на засадах освітньо-культурного синтезу, формування у них конструктивного ставлення до етнічного дизайну. Сформульовано наукові положення теорій Л. Гумільова і В. Вернадського. Наведено приклади підтвердження цих теорій сучасними науковими відкриттями. Запропонована структура наукової школи-системи з педагогічного дизайну. Виділено суспільне значення національного дизайну у зарубіжних країнах, особливості етнودизайну як нового педагогічного методу проектної творчості, здібності студентів-етнодизайнерів та характерні ознаки цих здібностей. Наведено приклади досвіду навчання етнودизайну здобувачів закладів мистецької освіти України.

Ключові слова: *етнічний дизайн, педагогічне проектування, освітньо-культурний синтез, фахова підготовка, наукова школа-система, конструктивне ставлення, здібності етнічних дизайнерів.*

Постановка проблеми. Глобалізація як загальний і різнобічний процес культурної, ідеологічної й економічної інтеграції держав, державних об'єднань, національних і етнічних спільнот, є супутнім явищем у сучасній цивілізації. Глобалізаційні процеси вимагають трансформації традиційної соціокультурної організації суспільства в єдину для всіх культурно-цивілізаційну модель. Прискорений розвиток науки, техніки і технологій зумовлює все відчутніше

прагнення народів зберегти власну культурну ідентичність, споконвічну спадщину, оскільки глобалізація спричиняє домінування безособистісного начала над особистісним, призводить до занепаду етнічних цінностей.

Нині у світі все інтенсивнішим стає антиглобалізаційний рух різних етнічних спільнот, що прагнуть зберегти національну своєрідність культури, мистецтва, освіти. Особливе місце в антиглобалізаційному русі належить закладам мистецької освіти, які здійснюють підготовку у сфері архітектонічного мистецтва, зокрема архітектурі, дизайні, декоративно-прикладному мистецтві. Саме такі просторові види мистецтв гармонійно поєднують функціональні й естетичні характеристики, увиразнюють етнічну художньо-матеріальну культуру, національну за змістом, формою та декором.

Мистецька освіта передбачає здобуття спеціальних здібностей, естетичного досвіду і ціннісних орієнтацій у процесі активної мистецької діяльності, набуття особою комплексу професійних, у тому числі виконавських, компетентностей та спрямована на професійну художньо-творчу самореалізацію особистості і отримання кваліфікацій у різних видах мистецтва. Вища мистецька освіта, що здобувається на основі профільної або фахової передвищої мистецької освіти та повної загальної середньої освіти, полягає в набутті здобувачем вищої освіти компетентностей відповідного ступеня вищої освіти (молодшого бакалавра, бакалавра, магістра, доктора філософії/доктора мистецтва та доктора наук) за певною мистецькою спеціальністю [1].

Виклад основного матеріалу. Уникнути поглинання національно своєрідного формотворення і декору етнокультурного середовища і національного освітнього простору можна завдяки технологіям педагогічного проектування (Instructional Design, Instructional Systems Design, ISD) [14]. Педагогічний дизайн здійснюється на засадах середовищного (інвайронментального) підходу.

Педагог-дизайнер – це фахівець, що спроможний проектувати програмове і навчально-методичне забезпечення для різних освітніх галузей у

неперервній системі освіти з використанням етнічного стилю у проектно-художній творчості. Педагоги-дизайнери проектують навчальні програми і навчально-методичні комплекси для формальної, неформальної та інформальної освіти: дошкільної, повної загальної середньої, професійно (професійно-технічної), освіти дорослих. Вони розробляють навчальне й етнокультурне середовища на засадах гармонійного поєднання краси і доцільності, духовного й утилітарного начал, враховуючи вплив етнічного середовища на професійний і культурний розвиток учасників освітнього процесу.

У новому вітчизняному Класифікаторі професій визначені такі спеціальності у галузі дизайну: дизайнер-виконавець (художник-конструктор) – освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст» (КОД КП 3471); дизайнер (художник-конструктор) – освітній ступінь «Бакалавр» (КОД КП 2452.2); дизайнер-дослідник і мистецтвознавець (образотворче, декоративно-прикладне мистецтво) – освітній ступінь «Магістр» (КОД КП 2452.1) [10]. Важливо зазначити, що класифікатором професій у фаховій підготовці дизайнерів-дослідників і мистецтвознавців передбачено один і той же код. Тобто для дизайнера-магістра і мистецтвознавця-магістра передбачено професійну підготовку з урахуванням інтердисциплінарного підходу, завдяки якому основи дизайну, декоративно-прикладного мистецтва, образотворчого мистецтва мали б розглядатися як суміжні субдисципліни цілісного інтегрованого курсу «Етнічний дизайн» [4].

Етнодизайн – це не просто навчальна дисципліна, а філософія діяльності, близька особам з розвиненою етнічною ідентичністю – національним культурним архетипом, в якому в концентрованій формі зафіксовано досвід становлення і розвитку етнічної спільноти в конкретному соціокультурному просторі і ландшафті.

Закон України «Про народні художні промисли» (2001 р.) регулює правові, організаційні та економічні відносини у художньо-промисловій

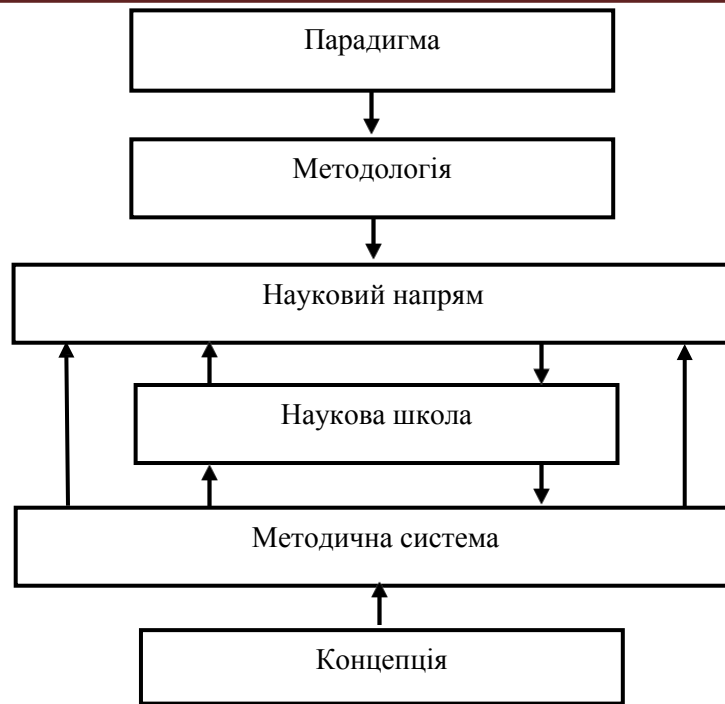
галузі, визначає статус підприємств народних художніх промислів, засади їхньої діяльності і спрямований на охорону, відродження, збереження та розвиток народних художніх промислів як важливої складової духовної культури українського народу, однак донині не визначена парадигма, не виокремлена методологія, науково не обґрунтована концепція навчання етнодизайну здобувачів закладів мистецької освіти.

У зв'язку з цим, народні художні промисли, декоративно-прикладне мистецтво, циклічні календарно-обрядові свята українців ще не стали субдисциплінами етнодизайну як інтегрованого курсу для студентів закладів мистецької освіти.

У методиці навчання етнодизайну не обґрунтовано такі її необхідні та достатні компоненти як: мета, зміст, організаційні форми взаємодії учасників освітнього процесу, сукупність способів, прийомів і засобів методичного впливу на здобувачів, фактор предметно-розвивального середовища.

Аналіз навчальних програм з фахової підготовки дизайнерів і мистецтвознавців показав, що декоративно-прикладному мистецтву, як пріоритетному джерелу розвитку українського національного дизайну, відводиться другорядне значення. Також мають місце суперечності між теорією і практикою етнодизайну. Не зважаючи на те, що етнодизайн як напрям сучасного дизайну є мистецтвом формотворення предметного середовища на засадах гармонійного поєднання краси і доцільності, наукові дослідження проблем етнодизайну на засадах середовищного підходу донині не розглядалися. Крім цього, у теорії дизайн-освіти недостатньо обґрунтовано такі поняття, як «етнодизайн», «етнічний стереотип», «етнічна ідентичність», «етнічне середовище» та ін.

Теоретичні засади наукової школи-системи «педагогічного дизайну». Структурними компонентами наукової школи-системи «педагогічного дизайну» є: парадигма, методологія, науковий напрям, концепція, методична система (рис. 1).

Рис.1. Структурні компоненти наукової школи-системи «педагогічного дизайну»⁹

Методичною системою етнодизайну передбачено пріоритетний науковий напрям: самопізнання як етнокультурна самоідентифікація, що спрямована на розвиток адекватного розуміння етноособистістю культури свого етносу, підтримку органічної єдності зі своїм ландшафтом. Науковий напрям самопізнання зумовлюється біоенергетичним та географічним детермінізмом, соціобіологічним розумінням етносу, що представлено концепцією Л. Гумільова про етноси як природний і біологічний феномен [8].

Вибір пріоритетних методологічних засад етнодизайну залежить від парадигми антиглобалізму як нового соціального руху за збереження національної і етнічних культур та автентичних народних традицій. У нашій науковій школі «педагогічного дизайну» для обґрунтування методологічних засад середовищного (інвайронментального) підходу до навчання етнодизайну беруться до уваги теоретичні погляди В. Вернадського щодо особливостей розвитку «живої матерії» організму людини [6]. Єство людини є квантовою системою – водночас фізичним тілом і польовою структурою (духовним тілом).

⁹ Джерело: розроблено авторами

Лише в гармонійній єдності цих двох начал можливе природне самовиявлення людини як квантової системи – гармонійної, невід’ємної частини природного і етнічного середовищ та Всесвіту в цілому. Зазначене теоретичне положення В. Вернадського підтверджується результатами найсучасніших зарубіжних досліджень, про які можна детальніше дізнатися з Інтернету [2].

«Голограма» – це «все, що є в усьому»: Всесвіт – група галактик – окрема галактика – сонячна система – планета (ноосфера) – людина – окремі системи організму – клітини – речовина – поле. Всі ці рівні голограми аналогічні, але не ідентичні. Людина як голографічна мікрокопія Всесвіту включає всі ознаки «голограми». Щоб пізнати «голограму Всесвіту», треба пізнати «сукупність усіх фізичних і душевних сил та властивостей людини» [5]. Кожний із нас – це духовний мікрокосм, пов’язаний із чуттєвим світом. Проблема духовності – це не тільки проблема виживання цивілізації, соціуму, але й проблема персонального існування. Духовне – це те, що відрізняє одну людину від іншої, що властиве лише їй одній. Найпершою умовою формування духовності світського типу є здійснення процесу самопізнання і звернення майбутніх фахівців дизайну до культури, що існує в певній символічній формі – мові, міфології, мистецтві, науці, релігії, а в сконцентрованому вигляді – в етнокультурному середовищі.

В «Українській міфології» В. Войтовича зазначено роль народного мистецтва у забезпеченні адекватного розуміння «квантової системи, як гармонійної, невід’ємної частинки Всесвіту»: «духовне бачення сприймалося людиною у формі поетичних образів. Саме з такої особливості людської психіки й народилися людські мистецтва – важливий складник душі народу», «народ, котрий себе пізнає в часі, стає свідомим, отже життєздатним, бо тим самим ніби включає собі в душу частку вічності» [7].

Практичний досвід зарубіжної і вітчизняної дизайн-освіти. Майбутні дизайнери покликані відкрити для себе етнокультурні цінності, що відповідають

потребам і прагненням їхнього внутрішнього духовного світу. При цьому ество майбутнього дизайнера має прилучатися, передусім, до національних джерел культури, не втрачаючи історичні символи, співвіднесені з культурними коренями, що збагачують і підсилюють можливості духу й життєву енергію душі [12]. У зарубіжних країнах приділяється значна увага національному дизайну (таб. 1).

Таблиця 1¹⁰

Суспільне значення національного дизайну в зарубіжних країнах

Країна	Значення національного дизайну
Велика Британія	Діє Британська рада з дизайну, запроваджена посада міністра у справах дизайну, розроблена програма розвитку дизайну і, зокрема, програма сприяння використанню дизайну середніми і дрібними фірмами; введено пільгове оподаткування дизайнерських розробок, організовується національний банк даних з дизайну, форум дизайнерської освіти.
США	Дизайн вважається невід'ємною частиною американського способу життя. Заснована президентська премія за досягнення у галузі дизайну, проводяться круглі столи з питань формування довгострокової політики США в галузі дизайну та його інтеграції в національну програму.
Японія	Створена Рада сприяння дизайну, а при раді створюються галузеві дизайн-центри. Обов'язковим є дозвіл дизайн-центрів на експорт товарів. Заснований Національний комітет з охорони авторських прав дизайнерів. Програмою розвитку дизайну передбачено створення регіональних дизайн-центрів, координація діяльності професійних, навчальних і культурних дизайнерських організацій.
Франція	Радою Міністрів затверджена довгострокова програма розвитку дизайну. Діє Вища Рада з промислового дизайну. Створено Інститут формування предметного середовища. Дизайн включено у перелік пріоритетних галузей професійної підготовки. Уряд є замовником багатьох великих дизайн-проектів.
ЄЕС (Європейське Економічне Співтовариство)	Закликає до активної підтримки дизайну в усіх сферах промислового виробництва, економіки, культури, освіти, поліпшенні умов праці та життя, розв'язанні соціальних та екологічних проблем. Європарламент доручив Європейській комісії розробку загальноєвропейської концепції широкої підтримки дизайну, поставив вимогу включення дизайну в європейські програми соціальної підтримки нового покоління, запропонував утворення Європейської Ради з дизайну.

¹⁰ Джерело: розроблено авторами

В Україні спостерігається тенденція до зростання кількості закладів мистецької освіти. Тільки за останні роки створено понад 30 відділень і факультетів дизайну.

Так в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника функціонує кафедра декоративно-прикладного мистецтва і етнодизайну.

Львівська національна академія мистецтв, Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука – вищі навчальні заклади IV рівня акредитації, які здійснюють підготовку фахівців образотворчого, декоративно-прикладного та монументального мистецтв, дизайну, реставрації, мистецтвознавства з урахуванням досвіду дизайн-шкіл Австрії, Польщі та інших європейських країн.

Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука – це єдиний заклад вищої мистецької освіти, що продовжує розвиток традицій українського художнього авангарду 20-х рр.

Дизайн займає вагомe місце не лише у закладах вищої мистецької освіти. Так кафедри дизайну відкрито у технічних університетах (Національний транспортний університет, м. Київ), технологічних університетах (Національний університет технологій і дизайну, м. Київ), педагогічних університетах (Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова м. Києва, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка).

Варто зазначити, що в НПУ імені М.П. Драгоманова здійснюється підготовка майбутніх педагогів професійного навчання з дизайну для закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Проте з'ясовано, що навчальні курси з етнодизайну впроваджуються лише в окремих закладах вищої освіти.

Особливості етнодизайну як нового педагогічного методу проектної творчості. Дизайн-метод забезпечує формотворення предметного довілля на

засадах гармонійного поєднання краси і доцільності, масовості й оригінальності, розвитку етнічної ідентичності, формування здатності майбутніх педагогів-дизайнерів до формотворення і декорування предметного довкілля в етнічному стилі. Тому важливо обґрунтувати теоретичні засади навчання етнодизайну у здобувачів закладів вищої освіти.

Якщо *педагогічний дизайн* – це науковий напрям, що полягає у розробленні найефективніших, найраціональніших і найкомфортніших способів, методів і систем навчання, призначених для сучасної педагогічної практики, то *етнодизайн* полягає в емоційно-почуттєвому (ірраціональному) впливі на майбутніх фахівців дизайну інноваційною моделлю етнокультурного середовища, що включає циклічні календарно-обрядові свята, музейне розвивальне середовище з декоративно-прикладного мистецтва і народних художніх промислів, аудиторне освітнє середовище з етнодизайну.

Педагогіка етнодизайну ґрунтується на принципах етнокультурності, екологічності, економічності, що забезпечують сталий розвиток етнічної самоідентичності студентів і їхнього етнокультурного середовища.

Головною метою етнічно-зорієнтованої дизайн-освіти є формування у здобувачів цілісної ноосферної свідомості за принципом потрійності: цілісного біоадекватного мислення, етичного біоадекватного методу поведінки та екологічного світогляду.

Екологічність, економічність, соціокультурність – це три взаємопідсилені складові у сучасній Концепції сталого розвитку людської цивілізації. Всі ці три складові як принцип потрійності виявляються в етнічно-зорієнтованій дизайн-освіті.

Пробудити в учасниках освітнього процесу етнічний стереотип, розвинути їхню етнічну ідентичність, сформувати майстерність з художнього проектування в етнічному стилі означає сформувати їхнє конструктивне ставлення до етнодизайну й історико-етнографічного регіону (рис. 2).

Рис. 2. Конструктивне ставлення особистості до етнодизайну¹¹

Здібності учнівської молоді зумовлюються і розвиваються завдяки взаємодії із середовищем свого історико-етнографічного регіону. Освіта, позбавлена підґрунтя етнічної культури, є «освітньою системою невігластва». Вона зосереджена на зовнішніх характеристиках навчальних досягнень і заперечує духовні етнічні знання і це призводить етнічну свідомість «до матеріальної засліпленості» [3].

Ось чому регіональний освітній компонент з його етнокультурною своєрідністю є необхідним в умовах становлення інформаційного суспільства (табл. 2).

¹¹ Джерело: розроблено авторами

Таблиця 2¹²**Здібності студента-етнодизайнера та їх характерні ознаки**

Здібності	Характерні ознаки здібностей
Екзистенційна здібність – здатність і схильність формулювати питання про сенс життя та ін. екзистенційні прояви сутнісних сил ества людини	Цікавиться питанням «хто Я»? Виявляє інтерес до всього потойбічного, всього, що лежить за межами суб'єктивної точки зору; запитує про сенс свого життя. Дотримується народних традицій, цікавиться витоками етнічної культури; знає молитви, виконує їх відповідно до конфесійних традицій; знає і практикує медитації.
Натуралістична здібність – здатність відчувати органічну єдність з природою, «живою матерією»	Компетентність в розпізнаванні та класифікації різних видів флори і фауни природного середовища; чутливий до природних явищ і форм: опадів, утворення хмар, гір тощо; цікавиться біонічними конструкціями; виявляє схильність до ландшафтного дизайну, паркового мистецтва.
Просторова здібність – здатність точно сприймати наочно-просторовий світ (мисливець, скаут або провідник) та втілювати почуття в образах (дизайнер, архітектор)	Здібність розрізнення кольорів, відчуття плями, лінії, обрису, форми, простору та відношення, які існують між цими елементами. Здатність чітко уявляти у графічній формі зорові або просторові ідеї та орієнтуватись відповідним чином в просторовій матриці. Прагнення до формотворення і декорування в етнічному стилі, до використання кольорових гам і символічних візерунків орнаментів з урахуванням історико-етнографічних регіонів.

Навколишнє середовище (соціальне, природне) впливає на майбутніх дизайнерів, сприяє формуванню певних культурних зразків. Тому можна допустити, що вигляд і структура предметного середовища впливають на формування конструктивного ставлення майбутніх фахівців дизайну до взаємодії із предметним довкіллям. У професійній діяльності майбутній фахівець дизайну, вибираючи те або інше предметне оточення, перетворює його з урахуванням своїх домінуючих культурних зразків, уявлень про навколишній світ.

Необхідно розробити педагогічно доцільне середовище для ефективного навчання етнодизайну і педагогічної діагностики у студентів рівня розвитку їхніх здібностей до художнього проектування предметного довкілля в етнічному стилі. Це важливо знати для дизайнерів, які обрали етнодизайн як особистісно-ціннісний напрям архітектонічної творчості. Метою їхньої творчої діяльності має стати перетворення предметного середовища відповідно до національних культурних зразків і традицій. Наявність основ світогляду, зумовлених етнокультурним предметним середовищем, забезпечує базу для швидкого й адекватного взаєморозуміння осіб різних етносів. На індивідуальному рівні це сприяє самоідентифікації людини: допомагає визначити соціальну групу, до якої

¹² Джерело: розроблено авторами

вона належить, оцінювати свій спосіб життя, контролювати його структуру й спрямованість.

Напрямок етнодизайну в українській науковій школі «педагогічного проектування» досліджує А. Руденченко [11]. У Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука вона обґрунтовує декоративно-прикладне мистецтво, народні художні промисли, календарно-обрядові традиції українського народу як пріоритетне джерело розвитку етнічно й екологічно спрямованої художньо-проектної творчості майбутніх дизайнерів. А. Руденченко визначено критерії навчальних досягнень з етнодизайну у студентів закладів вищої освіти: процесуально-діяльнісний (вибір особистісно-ціннісного середовища для розроблення і впровадження художніх проектів); особистісно-мотиваційний критерій (розвиток етнічного стереотипу і етнічної ідентичності засобами етнодизайну); результативно-оцінювальний (сформованість інтегральної проектно-художньої дії у майбутніх фахівців етнодизайну).

Дослідницею доведено, що ефективність навчальних досягнень з етнодизайну зростає динамічніше у студентів з розвиненою просторовою уявою («художників-конструкторів») порівняно із студентами, у яких домінуючою є образотворча уява («художників-графіків»).

Для природного пробудження етнічних стереотипів «художників-конструкторів» необхідною і достатньою виявилася взаємодія із етнічними середовищами календарно-обрядових свят, музейними середовищами декоративно-прикладного мистецтва і осередками народних художніх промислів в особистісно-ціннісних для студентів історико-етнографічних регіонах України. В умовах середовищного (інвайронментального) підходу до навчання етнодизайну студентів закладів вищої освіти виявлено такі типи осіб: «satory» із здатністю до споглядання і удосконалення власної природи; «етнофори», що відповідають типовим критеріям етнічної ідентичності; «манкурти» із втраченою історичною пам'яттю.

Теоретична модель освітнього середовища у закладах вищої мистецької освіти, а також теоретична модель методичної системи навчання етнодизайну здобувачів закладів вищої мистецької освіти, розроблені А. Руденченко, можуть бути використані у вищих педагогічних, технічних і технологічних закладах освіти, де функціонують кафедри графічного, промислового дизайну, дизайну одягу.

Зазначені теоретичні моделі можна і необхідно впроваджувати у неперервній системі професійної дизайн-освіти, а саме: для навчання етнодизайну дизайнерів-техніків з дипломами кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти; дизайнерів-виконавців з дипломами молодших спеціалістів у коледжах і технікумах; художників-конструкторів (дизайнерів) з дипломами бакалаврів і дизайнерів дослідників з дипломами магістрів у закладах вищої освіти. Проблему збереження етнонаціональної ідентичності як чинника українсько-польських відносин досліджено В. Кириличем [9], що вимагає від української школи «педагогічного проектування» порівняльних досліджень з розвитку етнодизайну у польській та українській дизайн-освіті.

Висновки. Для ефективного розвитку української дизайн-освіти потрібно поєднувати творчі здобутки національного мистецького і педагогічного досвіду та європейську практику дизайну. Залишаються нерозкритими важливі аспекти дизайн-освіти, які потребують уваги науковців: соціально-економічні культуротворчі засади дизайну і дизайн-освіти, філософія вищої дизайн-освіти, сучасні педагогічні технології і становлення дизайнера як творчого суб'єкта культури. Надзвичайної ваги набуває питання національних особливостей українського дизайну. Тут актуальним для України є вивчення зарубіжного досвіду формотворення і декорування предметів довкілля в етнічному стилі. Етнічні скарби національної культури з усім розмаїттям образно-символічних форм є джерелами інновацій в дизайн-творчості, саме вони зумовили появу й функціонування окремого терміну в теорії і практиці мистецтва і технологій –

етнодизайну. Основним завданням етнодизайну має бути спрямування на забезпечення екологічного ставлення до ландшафтів історико-етнографічних територій України, актуалізація і підтримка глибинних культурних цінностей, духовності українських етносів. Специфіка етнокультурного розвитку історико-етнографічних регіонів України розкривається у характерних орнаментальних мотивах і композиціях, кольорових гамах, різноманітних техніках предметно-перетворювальної діяльності, що забезпечують розвиток етнічного стереотипу та національної ідентичності здобувачів освіти. Зміст професійно-художньої освіти має враховувати регіональний компонент народного мистецтва й постійно оновлюватися відповідно до змін у технологічних процесах сучасного художнього виробництва, підприємств художніх промислів і ремесел.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року (N 2145-VIII) // Голос України від 27.09.2017 // № 178-179 // Урядовий кур'єр від 04.10.2017.
2. Апанасенко Г.Л. Валеология и фундаментальная наука. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/natural/vkhnv/Valeologiya/2008_818/2.Apanasenko.pdf.
3. Ауробиндо Ш. Откровения древней мудрости. Веды. Упанишады. Бхагавад-гита / Шри Ауробиндо. – СПб : Адита, 2001. – 615 с.
4. Бровченко А.І. Формування фахової компетентності з основ етнодизайну у майбутніх вчителів трудового навчання : [наук.-метод. посібник] / А.І. Бровченко, В.П. Тименко. – К. : Інформаційні системи, 2006. – 150 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і голов. ред. В.Т. Бусел. – Київ–Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. – 170 с.
6. Вернадський В.И. Ноосфера / В.И. Вернадський. – М. : Наука, 1967. – 527 с.
7. Войтович В. Українська міфологія / В. Войтович – К. : Либідь, 2002. – 664 с.
8. Гумилев Л.Н. Этногенез и биосфера Земли / Л.Н. Гумилев. – М. : Эксмо,

2007. – 736 с.

9. Кирилич В.П. Українці в Польщі: проблема збереження етнонаціональної ідентичності як чинник українсько-польських відносин : автореф. дис. ... канд. політ. Наук : 23.00.04 / В.П. Кирилич. – К., 2001. – 24 с.

10. Класифікатор професій ДК 003 : 2010. Видання офіційне. – К. : Соцінформ, 2010. – 746 с.

11. Руденченко А.А. Теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : 13.00.02 / А.А. Руденченко. – К., 2017. – 42 с.

12. Скуратівський Л. Питання духовності як філософська та методична проблема. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.ukr-in-school.edu-ua.net/id/189/print/>.

13. Тюріна Т.Г. Феномен ноосферної людини у контексті ідеї всеєдності В.І. Вернадського. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.pravoznavec.com.ua/>.

14. Что такое педагогический дизайн? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.ispring.ru/elearning-insights/chto-takoe-pedagogicheskij-dizayn/>.

Тименко Владимир, Тропина Ирина. ЭТНОДИЗАЙН В КОНТЕКСТЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО СИНТЕЗА

В статье сформулированы теоретические основы этнического проектирования в профессиональной подготовке специалистов дизайна и искусствоведения. Предложено рассматривать декоративно-прикладное искусство и дизайн как субдисциплины интегрированного курса «Этнодизайн». Обоснована необходимость профессиональной подготовки дизайнеров и искусствоведов на основании образовательно-культурного синтеза, формирования у них конструктивного отношения к этническому дизайну. Сформулированы научные положения теорий Л. Гумилева и В. Вернадского.

Приведены примеры подтверждения этих теорий современными научными открытиями. Предложена структура научной школы-системы педагогического дизайна. Выделено общественное значение национального дизайна в зарубежных странах, особенности этнодизайна как нового педагогического метода проектного творчества, способности студентов-этнодизайнеров и характерные признаки этих способностей. Приведены примеры опыта обучения этнодизайна студентов заведений высшего художественного образования Украины.

Ключевые слова: *этнический дизайн, педагогическое проектирование, образовательно-культурный синтез, профессиональная подготовка, научная школа-система, конструктивное отношение, способности этнических дизайнеров.*

Tyumenko Volodymyr, Tropina Iryna. THEORETICAL FOUNDATIONS OF ETHNIC DESIGN IN VOCATIONAL EDUCATION

The paper formulated theoretical basis of ethnic design in the training of specialists design and art history. A considered decorative arts and design as subdystsypliny integrated course «Etnodyzayn». The need for professional training of designers and art on the basis of educational and cultural fusion, forming their constructive attitude to ethnic design. Scientific theories are formulated position L. Gumilev and Vladimir Vernadsky. The examples confirm these theories of modern scientific discoveries. The composition of the scientific school teaching system design. Highlighted national social significance of design in foreign countries, especially etnodyzaynu as a new teaching method of design creativity, the ability of students etnodyzayneriv and characteristic features of these abilities. Examples etnodyzayn experience teaching students of artistic educational institutions of Ukraine.

Key words: *ethnic design, pedagogical design, educational and cultural synthesis, professional training, scientific school system, constructive attitude, the ability of ethnic designers.*